

un fet que es va usar aquesta forma d'adjectiu, p. ex. ho féu StViceñtF: «los apòstols reeberen --- lo Sant Spirit --- quan foren fets apòstols de J. C., que ls volia trametre a predicar, per tal com eren *ruds* e no sabien molta sciència», *Serm.* I, 135 25; no cal dir que es tracta d'una forma grossament erudita, mot no mantingut per transmissió hereditària en cap forma romànica, d'ús menys descabdellat en català que en les llengües germanes: en cap no es presenta amb l'evolució fonètica popular, i que de cap manera no hauria pogut mantenir la -d' en fonètica catalana i de les altres llengües. Encara que algun altre home culte vagi usar aqueixa forma *rud* per *rude* (Sanelo i Tastu no fan més que copiar l'article de C. Ros), és inconcebible que un mot del to estilístic i social de *rude* o *rud* es pogués convertir en el nom grosser i afectiu d'un ase o d'un home de tarannà bestial. Potser podem admetre que la coincidència fonètica del mot de traginers i ganàpies amb el mot dels clergues, encara que de sentit diferent, vagi contribuir a consolidar la creació expressiva i a obrir-li, molt ajustadeta, les portes de la llengua comuna

Podria ser pre-romà? Aquí hi ha unes aparences temptadores. Però això només: aparences, vaguíssimes i frèvols. No sé que ho hagi dit ningú, però no nego que em cridà l'atenció de veure un darrere l'altre tres NPP *Senoruccus*, *Adrucus* i *Atrucianus*, en les llistes de noms epigràfics gals que va analitzant Horst Schmidt en el seu llibre *Die Komposition in den gallischen Personennamen*, 252, 59n (i cf. 116)

L'anàlisi del primer en *Seno-ruccus* és sòlida, estigui només en una inscripció de Bordeus (*CIL* XIII, 285) o encara que aparegui també en alguna altra, però la veritat és que el caràcter compost dels altres dos és ja ben incert (també discrepa -cc- de -c- etc.), cert que això sembla anar amb l'irl. ant. *rucc(a)e*, que sol tenir el sentit de 'vergonya, ignomínia' («schand»), que no resulta gaire descoratjador per al qui cerqui l'origen de *ruc*; fins i tot hi podríem enfilair el nom de *Rucandio*, topònim de terra cèltica, municipi del partit de Briviesca (35 km. al N. de Burgos).<sup>4</sup> Ara bé *Seno-*fortifica l'anàlisi de *Seno-ruccus*, com a mot cèltic que és, conegudíssim, però en canvi descoratja la recerca de relació semàntica amb *ruc*, perquè significat 'vell', condueix a entendre 'vergonya' en el sentit de 'sentiment respectuós': *Seno-ruccus* 'el respectuós amb els vells, amb l'autoritat, amb el senat' Veg. també per a tot això Weisgerber, *Rhenana Germ.-Celt.*, 289; Dottin, *La Langue Gauloise*, 283; Whatmough, *Dial. Anc. Gaul.*, 99, col 158; Walde-P. II, 350, 353, 374; Pok, *IEW*, 872 31. I la formació de l'irl. *ruccae* acaba de desenganyar-nos: la seva forma original fou *RUD-KĪĀ* (-CCIA hauria de tenir un resultat palatal en romànic) i pertanyent a l'arrel indoeuropea *RUD/REUD-* 'vermell, roig' compremem que és la vergonya en el sentit de 'pudor, rubor', allunyant-nos resoltament de la present esfera semàntica

La brevetat de l'element *RUK* fa possibles mil coincidències No cal dir, p. ex., que la semblança amb l'esc. ant. *ruko* 'feien fum', pres. *rukan*, germ. comú

*RAUKI-* 'fum', és casual. *Ařūk* avui designa els petits de certs animals en algun punt del Comenge *ALGc.* (IV, 1154 «chétif»: a Galan, el porc caganiu a St. Plancart), però és contracció d'un derivat de *RŪF-*, car al mateix mapa hi ha *ařehūk* a l'immediat Barrancoeu, metàtesi de *řubék* en molts punts de més a l'O i NE.

La més fluixa de les altres etimologies en què s'ha pensat és l'aràbiga. K. Lokotsch, *Etym Wb d europaischen Worter orient Ursprungs* (1927), obra que compilà amb poca crítica totes les etim. orientals llegendes en revistes i manuals, digué que el cat. *ruc* venia «de l'ar. *rukbb* 'cavaladura, cavalleria'» (ja vaig rebutjar-ho perquè «se pronunciaría *rókob* o más bien *rokób* en árabe vulgar»), però és que tot i haver-hi una arrel ar. *rkb* 'cavalcar', qui cerqui aquell suposat mot aràbig no el trobarà enlloc. Sé ara d'on nasqué aqueixa falla. L'erudit orientalista (més que arabista, sinòleg) K. Himly, havent col·laborat amb el nostre Brunet i Bellet en una recerca sobre la procedència catalano-oriental dels jocs de cartes (amb l'etim., per cert falsa, de *NAÏP*), fixant-se en el cat. *ruc* digué, en termes una mica ambigus (*ZDMorG* XLIII, 441) que s'hauria format per una espècie d'encreuament del tal ar. *rukbb* amb *ruḥ*. Aquest, però, és una altra falla (destruïda per Defrémery, *Journ. Asiat* 1862, 95, que demostrà que el mot persa-aràbig *ruḥ* no havia significat mai cap quadrúpede, error d'un antic iranòleg, sinó 'ocell gegantesc, fabulós').

Pel que fa a la forma *rukbb* era una suposició de K. Himly: els mots d'aquella arrel aràbiga que més s'hi assemblen són *rukba* 'genoll', 'juntura', *rakba* 'comitiva, caravana, passejada a cavall', i solament avui a Algèria s'arriba a «équitation, manière de monter à cheval», i *rakb* 'cavalcade visitant un marabout' (veg. *RĒCUA*, que és d'aqueixa arrel), també hi ha *rikáb* però el sentit propi d'aquest és 'estrep de cavall' (per a d'altres, 'camells de transport', i accs. secundàries: «point d'appui, épaulement, selle»), del qual s'havia indicat un plural *rikub* (mai *rukbb*, pura invenció de Himly); ni aquell plural no té valor per a l'aràbig magrebí o hispànic, ni potser el d'enlloc: els únics plurals que consten a l'Àfrica o a Espanya són *'arkub* (*RMA*, *PALc*) i *rikábāt* (Boqtor, Lane), i en orientals *rakā'ib*; l'únic que donà peu a la invenció de Himly és una dita de Ibn-A'rabí († 847 d. C.) (oriental d'origen indostànic, fill d'un síndic i una beduína, diuen) —reportada pel Firuz. i el Djauharí—, segons la qual algú havia dit *rukub* com a plural d'allò; però un altre ho nega, afirmant que ho deien de qualsevol bèstia cavalcable, i d'altres diuen que és el nom d'una mesura Veg. Dozy, *Suppl.* I, 552, Lane, col. 1144a, 1143b; Freytag II, 184b; Beaussier, 411a

DERIV.: *Ruca*, supra *Rucà* [*AlcM*]; *rucar* adj *DAG Rucada* (que Fontserè afegia al seu *DOrt*). *Rucal*, format sobre *bestial*, *brutal*, i d'aquell, *rucaldat* [*Belv*, *MAGuiló*] *Rucall* (*Gna*, *DAG*). *Rucam* *Rucament Rucard Ruquejar Ruquenc Ruqueria* (Agramunt, *DAG*); *ruquerada Ruquerol Ruquesa*, -ea, «--- les persones --- qu'en llòc de dependre y alvançar --- pareix que atrassen a causa de la sehua gran *ru-*